

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1KG14782	ImageGroup:	I1KG23902
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྐད་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། skad gsum yongs su rdzogs pa'i tshig mdzod chen mo/
Author:	རག་ཏུ་བེར་ raghu vira
Descriptor:	some type set print and most of them are hand written notes
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	[new delhi]
Publisher:	[dr. lokesh chandra]
Date:	[n.d.]
Volume:	40
Total Volumes:	139
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 6/2016

VOL. 40

CATALOGUE
TO
OSCORE

dialogue । II वाक्योपवाक्यम्,

वाक्योपवाक्यम् sah — गोष्ठी Kād,

Pañcat.

a dialogue between Dadhica

and Kshupa दधीचक्षुपसम्वादः

Lingap 1.35 • dialogue

between teacher and pupil

गुरुशिष्यसंवादः dialogue

between two persons द्विद्विवाक्यः

पाँच a dialogue carried on

in short abrupt but

significant words उद्घोषवाक्यम्

उद्घोषवाक्यम् Pratapar, Dasar

(in dram) a kind of dialogue

प्रशमनवाक्यम् Bhar (in dram)

a kind of dialogue (passionless)

but full of manly sentiments

eg Macar 2.34) संलापः,

संलापः (ये f आ) Bhar.

diameter n II यामित्रम् VarBrS, यामित्र.

III - सूत्र-सामसूत्रग- सामसूत्रस्थ.

the breadth of a circle i.e. its diameter

विस्तारः Col (in astron) the

corrected diameter of the earth

सूचि f सूची Suryas.

the diameter of a circle II व्यासः

Sulbas, VarBrS.

(in geom) III कर्ण: Suryas.

the diameter of a circle निस्तार: L—

विस्तृति f Col the diameter of a

circle made by an asterism in

its daily revolution द्युजीवा (Gol)

द्युज्या (Suryas, Sch) half the

diameter अर्धकर्ण: — अर्धव्यास:

situated on the same diameter (i.e.

situated on two opposite points of

the globe) समसूत्रग, समसूत्रस्थ म॥

Suryas sky-diameter द्युजीवा (५०१)

द्युज्या (Suryas, Sch) द्युमावी Ganit.

diamond n । I हीरः, हीरम् L - वज्रमाणे m

Bharṭṛ, वज्रसारः, वज्रसारम् m.p.h, Malatim,

वज्रकम् L.

। II अक्षजः - अभेद्यम् L - आविकम् L -

अशनिग्रावन् m Prab - अशिरम् L -

इन्द्रायुधम् L - कुलिशम् Megh, Rājāt 6.273,

वज्र- छिदकः L - दधीच्यस्थि n L -

दृढाङ्गम् L - बहुधारम् L - भर्गवकम् L -

माणिराजः Pañcar - माणिवरम् Bhp -

माणिन्द्रः Pañcar - रत्नमुख्यम् L - मोहजित्

म L - वरावरम् L - शतकोटि म

Dharmasarm - षट्कोणम् L - सूचीमुख्यम् L

— भगवत्प्रियम् L. L

diamond-bodied हीराङ्गः L diamond

- like वज्रमिः L a diamond of

inferior quality विराटकः MVV a

diamond-pointed needle वज्रशूचि,

वज्ररूपो f MBh, Hcar a diamond

seat वज्ररसनम् Buddh a diamond

(the gem is supposed to be presided

over by Śukra or Venus) हीरकः, हीरकम्

Pañcar a diamond (thought to

be as hard as the thunder-bolt or

of the same substance with it)

वज्रः, वज्रम् Shadze Be, Mn, MBh, etc

having a diamond like essence

वज्रसमानसार mtn MBh having a
diamond-like nature वज्रसमानसार

- mtn MBh having a staff studded
with diamonds वज्रदण्डः mtn Bhp

having a nature of a diamond

वज्रसार mtn R. Pativat inferior
diamond नीचवज्रम् L a kind of

11/11
5-
diamond (of an inferior quality, said

of to ^Come from the country Virāṭa

and regarded as a ^{lucky} ~~lucky~~ possession

though not esteemed as an ¹ornament)

राजानते: a kind of diamond of

inferior quality (said to be brought

from Virāṭa-deśa in the north-west

of India राजपट्ट: Uttarar, Malātim

made of diamonds वज्रमय (ऽ)kāu,

kathās resembling a diamond

वज्रमुल्यः L a sham diamond

निष्कान्तम् L a sort of interior diamond

(said to be found in the country of

Virāṭa) विराटजः L a stone

resembling a diamond कुवर्जकः L

to be equal to a diamond (in

hardness) कुलिशाय nom कुलिशायले

Hear land and diamonds and

(other) gems भूमिनजमणियः m pl

Mn 11.38 a mountain consisting

of diamonds वज्रकूरः BhP.

diaphoretic adj II स्वेदनाम् Suss.

diarrhoea n 1 II अन्नगन्धि m — उदरमयः

Susht — घटीयन्त्रम् Bhp 7.16.24 —

निर्वाहिका Bhp — पुरीषभेदः Car — प्रवाहिका

Susht — प्रास्कन्दिका Car — मलवर्गः L —

वर्चभेदः Car — वसन्तः L — विड्भङ्गः

Susht, विड्भिद् f Bhp, विड्भेदः Car —

विभ्रंशः — शक्तुदभेदः Susht — मरणः L.

diarrhoea (caused) by fear

भयातिसारः Bhaya diarrhoea

produced by sorrow शोकातिसारः

MW diarrhoea produced by

vitiated mucus in the abdomen

the excretion being mixed with

hard & fetid matter) आम्रातिसारः

Sushr diarrhoea produced by

vitiated phlegm श्लेष्मातिसारः Sushr

diarrhoea with fever ज्वरातिसारः

Bhpr 7.15.1ft a kind of diarrhoea

निःस्वारकम् Bhpr like diarrhoea

अतिसारिक inf(ई)n Car one who

has diarrhoea प्रकन्दन infn

Car a particular form of diarrhoea

(alternating with constipation)

संग्रहग्रहणी Bhpr a particular

powder (used in diarrhoea)

लघुगङ्गाधरः Sārngs suffering from

diarrhoea सातिशार मृत् L -

वर्चोभेदिन् मृत् Car - उदरामयिन् मृत्

Suśr suffering from diarrhoea

caused by all the humours सर्वातिशारिन्

मृत् Suśr.

diarthrosis n । I चतुर्सेध m Suss.

2
17/11

(prob) The diary of a King | II

राजनाहिका Sinhâs.

Diascarea n विष्वक्सेनप्रिया L.

Tiaseorea-globosa n स्पशसंकोचिन् m L.

1
11721

Diaspyros - ebenaster n लक्ष्मणपत्रक: ८.

dictate वृत् ॥ उपदिश, उपदिशति, उपदिशते

MBh, Mn, Kum, Pañcat, etc.

dictator n प्रशासितृ m Mn, MBh, Sāmk.

self dictated आत्मादिष्टः L a treaty

dictated by the party wishing it

himself आत्मादिष्टः L.

diction । I शीत f Vam, Kāvṛād,

Sāh, etc.

I II शीत: Kāvṛād, Sāh — शीत

Māh, Kāv, etc.

false diction अशुभाभा

Kāvṛād (esp) fine diction

शीत Māh, Kāv, etc.

dictionary । I कोशः, कोशम् L

अभिधानम्.

। II अभिधानमात्रा — मात्रा (with

~~नाम्ना~~ नाम्नाम्).

belonging to a dictionary

अभिधानिक mfr a compiler

of a dictionary. कोशकारः.

Ramot Up contained in a

dictionary आभिव्यक्तिक म्फु

containing no passage from

a dictionary विकोश म्फु

but a dictionary of words

written in 2 ways द्विरूपकोशः

but containing passages

from dictionaries शिकोशः Cat

one who is versed in dictionaries

3

11/1/25

कोशिका : L.

3/1/25

11721

८

८

dictum n I II अरुनात्मम् L —

अरुनात्मम् W.

अरुनात्मम्

didactic adj I उद्देशात् Sarvad.

die n | I पाशः (once पाशम् ये f

आ) MBh.

II. अमः (Ved) RV 10. 116. 9, AV,

etc — आनवः L — आयः Jyot

— गुरुः MBh 8. 3763 — देवतः L

— पाशकः M Paris — प्रासकः L

विन्दुतन्त्रः L.

... a had die दुरक्षः W belonging

✓
1172

to a die आक्षिप्त मय

Pan 4. 4. 2 a black die

कुण्डलः MBH 4. 1. 25 the

die called Krita कृतायः

Comm on ch up a die (esp

the fourth) आरम्भः VS, TS

the die personified दायरः,

दायरम् Nal 6. 1 the die

which is marked with 2

dots पावरः, पावरम् Mziach

2.8 a fraudulent die

डुरक्षः W a kind of die

नर्दितः Mziach 2.7, नादी, नान्दी

Sch a kind of die used at

backgammon. शारः (also शारक)

Bhartr, Das a kind of die

4
11734

used in games with dice

शगरे m MW the losing die

शगरे m AV 7. 109. 1, SBr, etc

the point on a die, ३०३ m

AV 7. 109. 6 a point on a

die फलन (ये f आ or र)

MBH 4. 24. the principal die

in a game at dice जुवा गवाय

5
11/1/20
शुभः a red die (used in

gaming). लोहितशः MBh

relating to a die. आदिक

mfn. Pān. 4.4.2 the side

of a die which is marked

with 2 dots or points.

पञ्चः, पावरम् Māricā 2.8

a spot on a die. फलम् (ifc

f आ or ई) MBh 4.24 to

take hold of the die called

Kali कलिय Nom कलियति

Kas on Pan 3.1.21 to take

the die called Kṛita कृताय

Nom कृतायति Pan 3.1.21.

dice - 1 I पाशु: (once पाशुम्)

if f आ) MBh.

1 II निन्दुतन्त्रः L — प्रासनः L.

the act of casting (as dice)

पातनम् Kathās anything as

big as dice अक्षमात्रम्

a board for playing at dice

अग्निदेवनम् MBH 9.760 cast

of dice अक्षपातः a cast of

dice with 4 dots. चान्दुरक्ष

Hariv 6746 continuation of

the play at dice अङ्गुलि

contracted at dice (as a debt)

आक्षिप्त म्भु Mn 8.159

a deceitful playing at dice

छद्मदूतम् MBh 1.146 a dice

board अशानपनम् ऽBh

इरिणम् RV 10.34, इरुण-

आर-फार: Say on RV 10.34.1

and 8 a dice-box गलहः

MBh 2. 1968 — दुरोदर: MBh,

8. 3763 a dice for gambling

देवन: L 'dice-play' पाशक्रीडा

Sinhās a dice-player.

अक्षदेविन, अक्षयू m a dice-

player. दुरोदर: MBh 2. 2000,

etc dice-playing अक्षदणनम्

'dice-rogue' अक्षधूर्तः L

false-dice झूटाक्षः Yājñ 2.

202 a false game at dice

मिश्राग्रहः MBh a female

slave won at dice झूटाक्षी

Venus 5.29, झूटाक्षी Pracand

2.42 a flat piece of leather

for playing upon with dice

चमपट्टिका W fond of dice

अक्षकाम mfn AV, अक्षप्रिय

mfn - 'fond of dice', अक्षप्रिय.

a game at dice । I देवनम

RV 10. 43. 5 MBh, R, etc

— दुरोधरम् (दुरोधरः ?) MBh,

Kāv, दुरोधरम् (दुरोधरः ?).

I II यु f AV 7. 50. 9, 109.

5 & only युवा and युव)

handing over the dice in

gambling अक्षदायः Naish

having dice अक्षवत् mfu

having no dice निरक्ष-

mfu W holding dice

अक्षधर mfu, a kind of

: dice नयः L — अमपुत्रकः L

— अमकोत्तराः L a kind of

dice board having eight

divisions अष्टकोत्तराः L

a kind. of throw at dice

नयितः Mricch 2.7, नादी,

नादी Sch men for playing

a sort of dice नयः L

a particular throw of the
dice in gambling. 303 नं० L

passion for dice अश्विन 4:

playing at dice आश्विन मघा

Pan 4.4.2 — अश्विन 4: MBh

— गलहर्ग AV 7.109.5.

playing with dice 1 T.

द्यूतक्रीडा MW, द्यूतता MBh 12.

2519.

I II आनमः MBH 2. 2116

दिव ४, दिवनाम.a player with dice मयूm L science of diceअक्षतत्त्वम् skilled in diceअक्षतत्त्वम् ~~म्~~ म् skilledin science of dice

अक्षतत्त्वविदं मफु a slave

won at dice द्यूतवासः Venis

5. $\frac{32}{33}$ throw of dice अक्षपातः

a throw of the dice in hazard

कटः Mæicē throwing dice

पाटकः to play at dice with

प्रतिदिनं, प्रतिदीव्यानि (acc)

AV, MBh to stake anything

at dice against प्रतिदिन १

प्रतिदीव्यति (gen or acc) AV,

MBh to throw esp. dice दिव

cl ५ दीव्यति, दीव्यते unlucky

at dice अक्षद्रुग्ध म्भु AV

want of luck in dice आदिनव

(probably ५) AV 7. 10 9. 4

winning at dice आदिनव

mfn Pān 4.4.2 won at dice

द्यूतजित mfn MBh —

आक्षिप्त mfn Pān 4.4.2.

dicing - निदेवनम् Vait.

die vb 1I मृ ८ 6 (Dhātup 28. 110)

म्रियते (ए म्रियति, ८ । मरति, मरते RV)

RV, etc — तनुं त्यज्, देहं त्यज्, कलेवरं

त्यज् Mn 6, MBh, etc — स्वर्गम् with गा,

आस्था, आपद्.

1II अतिगम्, अतिगा — अती ८ 2 अत्येति

— अस्तम् इ, अस्तंगम्, अस्तं प्राप्, ऽB६

14, MBh, etc — उक्रम्, उक्रामति, उक्रमति

(rarely उक्रामते, उक्रमते) SBh, Mn, Nir, Kād,

etc — उन्न, उदायति TS, TBh, SBh, ChUp

— ऊर्ध्वं गम् — कथावशेषभू Kād — कालम्

इ, कालं कृ MBh, etc — कालं कृ — गम् Ved

८१ गमति ८२ गति ८३ जगति Ved &

class ८१ (also A MBh, etc) गच्छन्ति Cāṇ

— च्यु ८१ च्यते (ep also च्यति) Buddh

— निधनं या — निमील, निमीलति Mn, MBh,

Kāṇ, ~~Kāṇ~~, etc — निर्या, निर्याति Car —

निश्चय् RV (7.18.14) — पञ्चतां with √गम्, √या

— परागम्, परागच्छति AV, ṣBh — परां गतिं

गम् — परे, परति RV, AV — प्रमी A ०२

pass प्रमीयते AV, etc — प्रया, प्रयाति MBh,

Kāṇ, etc — प्रली, प्रलीयते Bh, Mn, MBh, etc

— प्रे Cl 2 प्रति Bh, ~~यप~~, Mn, MBh, etc —

प्रेत गति (with गम्) MBh — भू, भवति with

न, MBh, Kāu, etc - मरणं कृ, मरणंकुरुते —

महापथं या - मी CI १ A and pass —

यत्रः शेषताम् with प्राया, Kathās, with नी

— लोकान्तरं गम्, लोकान्तरं या - विगम्,

विगच्छति AV, etc - विपद्, विपद्यते Shad. MBh,

MBh, etc - विहा (with शरीरम्, प्राणान्, etc)

— संस्था, संतिष्ठते (ep also संतिष्ठति) MBh,

Kāu, BhP - संगम्, संगच्छति Lāty —

सुरपुरम् उपगम् - हा ८३ (Shatup 25.8)

जहाति (with शरीरम्, देहम्, प्राणम्, अस्त्रम्,

जीवितम् etc) - हा pass हीयते (ep also

हीयति) (with प्राणैः).

about to die गन्तुकाम म्त्वा w—

सम्पन्न म्त्वा मरुह - उज्जिहान जीवित म्त्वा

Malatim determined to die

मरणनिश्चय म्त्वा पितृवत् - मर्त्यव्यवृत्त-निश्चय

mfñ it is easy to die सुमरम् impers

R.

libale to die I मरणीय mfñ MW —

मर्त्य mfñ.

III सम्प्रेत mfñ आह्वे.

living but about to die जीवन्म्रियमाण

mfñ BHP 14.12 not yet about to die

आयुःशेषः mfñ resolved to die of

starvation प्रायविधायिन् mfn Rājat

the state of being not yet about

to die आयुःशेषता Pañcat to die

(in numbers) round परिमृ, परिम्रियते

(acc) Br, Up to die out अनुगम् ८ ।

अनुगच्छति - (as fire) खंडस् RV 2.2-6

to enter into a state in which nothing

is left but the story of one's life,

i.e. to die कथावशेषङ्गम् Naish to

give up the ghost i.e. to die मुच् ८६

मुञ्चति, मुञ्चते (कलेवरम्, देहम्, प्राणान्

०६ जीवितम्) to quit the body i.e. to

die मुच् ८६ मुञ्चति, मुञ्चते (with

कलेवरम्, देहम्, प्राणान् ०६ जीवितम्)

to relinquish (the body i.e. to die)

विनिर्मुच्, विनिर्मुञ्चति (only ind^१ विनिर्मुच्ये)

Havis to undergo union with the

five elements i.e. to die पञ्चसुभूतेषु-

सम्भूतत्वंनिगम् where no young

people die अयुवमारिन् मृत् [NBD]

AitBr.

dying I मृति Śrutab, BHP, etc - परलोकगमः

परलोकगमनम्, परलोकयानम् L - मृत्यु m

(very rarely f) AV, etc -

II अन्तगमनम् — अमुञ्जभूयम् AV 7.53.1,

VS 27.29 — उत्क्रमः L — उत्क्रमणम् KathUp

— उत्क्रान्ति & Kathās — कालधर्मः MBh, Hariv,

R, — द्यवनम् Buddh — द्युति & w —
यो

दिष्टगमनम् HicP — देहयात्रा L — निर्मिति

Buddh — प्रमरणम् BṛĀś Up, Sāmk, प्रमर

AV — प्रवसनम् Hcar — प्रस्थानम् — प्राणोत्सर्गः

MBh — भूमितलम् L — मरु — मरिमन्, m

Uṇ 4.118, sch - मर्त्य - महापथगमः L,

महापथगमनम् MW - महाप्रस्थानम् Hariv, R,

Mn, Kull, etc - यशःशेषः w - व्युत्क्रमः L

- शय्या (itc f आ) Kāty Śr, Mn, MBh, etc

- स्वर्गानम् Cat - हः (only L) - हन्त्रम्

Uṇ 4.159, Sch - हन्त्रम् (?) w - ह्वलः Sch.

the not dying अमरणम् L - नमुरः,

नमुरम् AV the act of dying मरणम्

SrS, Mn, MBh, etc to defile while

dying अमिमृ is dying abroad

प्राप्तिमरणम् W dying after production

of seed मृत्युबीजः L dying and

being born again जन्मगतिः ^f R

dying at the sight of poison

निषेदशून्यमृत्युकः L dying at will

इच्छामरणः dying away प्रमायु

(Shadu Be) प्रमायुक्त (TS, Be, Āśuḥ))

mtn dying by मरणम् etc the

dying in numbers परिमरः the dying of

sons पुत्रमर्त्यो ऀप्सि the dying of the

gods देवः परिमरः कामिप dying out

अनुगति of - निष्कुलतां पाम् the

dying round any one परिमरः dying

together सहमरणम् w, सहानुगमनम्, L

सहानुमरणम् (with Jainas) a fool's

manner of dying (12 in number,

among which is suicide) बालमरणम्

a particular manner of dying (among

Jainas) इङ्गितमरणम् sil repeated

dying. पुनर्मारः VP, पुनर्मृतम् BnP,

पुनर्मृत्यु m ६५८२ to touch while

dying अभिमृ TS :

death n. I मृत्यु m (very rarely f)

RV, etc - देहत्यागः Mn 10.62, kāu, etc —

प्राणत्यागः kāu, kathās - परलोकगमः,

परलोकगमनम्, परलोकयानम् L - स्वर्गगति,

सुवर्गगति f स्वर्गगमनम्, सुवर्गगमनम् MBh,

R, etc — मृति f Śrutab, BhP, etc —

मरणम् ŚrS, Mn, MBh, etc - निधनम् (निधनः

only Hariv 4846, ४ अर्धर्चादि) Mn, Var,

MBh, etc - पञ्चत्वम् Yājñ, R, Var, etc —

कालः [itc ह आ RPrāt].

II अजिराधिराजः AV - अजीवितम्,

अजीवनिः ह - अत्ययः - अन्तः Sometimes

अन्तम् - अन्तकः - अन्तकालः - अन्तकृतम्

- अन्तशय्या L - अपगमः, अपगमनम् —

अपरान्तः - अपायः - अभवनिः Subh —

अभाव - अमतः L - अवस्थानम् Sak, Pañcat

अश्मन्तम् L - अस्तः - आसन्नम् L -

उच्चारणः kätysē - उक्कमणम् kathUp -

उपरति ū kād - उपरमः kād - उपसंहारः L

— करणविगमः Megh, देहत्यागः — कालकर्मन्

m R 6.72.11 - कालक्रिया Buddh - कालदण्डः

MBh, R, etc - कालधर्मः MBh, Hariv, R -

कालधर्मन् m MBh, Hariv - कालपाशः kād

— कालविक्रमः — कीर्तिशेषः L - जीवितक्षयः

R2 - जीवितान्तः R2.64.72 - जीवितावसानम्

Mālatīm - तीक्ष्णम् L, Sch - विधामन् m L

- दिष्टगमनम् HārP - दीर्घनिद्रा Hcar -

दृष्टान्तः L - देहपतनम् (MBh) देहपातः

(Kathās) - देहभेदः SvetUp, MBh - देहयात्रा

L - देहविसर्जनम् MW - देहान्तः BhP,

देहावसानम् Sindhās - नरान्तकः - नामशेषः

W - नाशः Bh, Mn, MBh, etc - निपातः

Mn, MBh, etc — (met) निमीलनम् L —

निर्वृति m BhP — निर्याणम् MBh, Hariv, Var

— निर्वृति † L — निःसरणम् L — पतनम् MBh,

Kāv, — परान्तः Mund Up — परासुता,

परासुत्वम् MBh — परिसरः L — जातः Kathās,

Bhavar — प्राणाशः R, Var, Suśr, etc —

प्रपञ्चत्वम् Sāmkhyas, मरणम् — प्रापतनम्

w — प्रमयः, प्रमया (only L) Kath, Rājat,

Kathās — प्रमरः RV, प्रमरणम् Bṛ. Ār. Up,

Saṃk, प्रमृतम् MBh, Mārkaṇḍeya — प्रायणम्

— प्रत्ययः — प्राणनान्तः MBh — प्राणनाशः Venis

— प्राणमोक्षणम् Pañcat — प्राणविनाशः Śāntiḥ

— प्राणविप्रयोगः Āpast — प्राणहानि f Sinhās

— प्राणान्तः Ragh — प्राणोत्क्रमणम् MW,

प्राणोत्क्रान्ति f Kathās — (lit) (?) प्राप्तीयम्

— प्रायणम् Mn 9. 323 — प्रेतभावः R — भीष्मः

Nyāyas, Sch - भूमितानि: L - मरः - मरः.

Uṇ 3.110, Sch - मरिमन् m Uṇ 4.118, Sch

- मर्या - महानिद्रा L - महान्तकः MBh - मा L

- मारः VarBhS, AV Paris - मारणम् MaithS,

Mn, Hariv, etc, मारि f L - मृतम् MBh, R

- मृतकम् KātyŚr, Sch - मोक्षः (ifc f आ) L -

यशःशेषः w - यात्रा (with प्राणान्तिक व्

आध्वदेहिनी) - लयः MBh, Kāv, etc - लयः.

RV, etc — विनाशः TPrāt, Up, MBh, etc —

विनाशान्तः MBh — विनिपातः Hcar — विपत्ति

‡ MBh, R, etc — विपद् ‡ MBh, kāu, etc —

विपर्यायः R — विलयः MBh, kāu, etc —

विलापनम् BHP — विशि \underline{m} L — वृषसानु \underline{m}

L — व्यापत्ति ‡ ŚrS, MBh, etc, व्यापद् ‡

MBh, kāu, etc — व्यापादः Rājat — व्युत्क्रमः L

— शयथः L — शरीरन्यासः Āpast — शरीरपातः

VarBh, Kum, etc - शरीरभेदः AitUp, Gaut, etc

- शरीरविमोक्षणम् Baudh, Mn - शान्ति + kāy,

Kathās, BhP - शूलः, शूलम् (itc + आ) L - शेषः,

शेषम् w - संस्था (itc + आ) Pur - संस्थानम्

(itc + आ) L - संस्थिति + Pur - संक्रमणम्

MBh, R - संनिपातः - समापन्नम् L -

सम्पत्तयः Vas, BhP - सर्वजित् m Cor -

स्मरणपदवी Bhastr - स्तनयितुम् L -

स्वर्गतिः स्वर्गमनम् MBh, R, etc - स्वर्गानम्

Cat — स्वःपथः Bhp — हनुः — हरणिः L

— हरिमन् m L — हर्तु m L — हातुम् f L

— हान्त्रम् Pn 4.159, Sch, L, मरणम् —

हान्द्रम् (?) w.

about to follow in death अनुमरिष्यत्

mtm after death प्रेत्य SBh, Mn,

MBh, etc — ऊर्ध्वं देहात् MBh 1.3606

after the death of ऊर्ध्वम् (with abl)

after the father's death ऊर्ध्वपितुः Mn

9.104 appointed end i.e. death

दिष्टान्तः MBh, R, etc appointed state

i.e. death दिष्टभावः MBh 5.4529 the

appointed way (i.e. death) दिष्टगतिः

R 2. 103.8 apprehensive of death

निवर्तन्तु (आ)न् (only w) the being

god of death यमता Hcar bearing

the marks of death कृतवध्यचिह्न

mtm Mālatim being the cause of

death विनाशहेतु mtm Sude

bringing death काळिनी L cause of

death मृत्युहेतु BHP .

causing death II मृत्युकर mtm

VarB&S - अन्तकर, अन्तकरण, अन्तकारिन्

mtn - अन्तक mtn .

II निधनकारिन् mtn W - परस्परकरण

mtn MBh - मरणात्मक mt (इका) n Vet

— मृतसाधन mtn Das - विशसन mt

(ई) n MBh, Māricch - वैशस mtn MBh.

the city of Death अन्तकपुरम् Das

continuing till death आमरणान्त,

आमरणान्तिक mtn lit, Mn, MBh death

and rebirth गमनागमनम् Bandh

death being inevitable मर्त्यव्यसति

death by व्यापादनम् (comp) Mark P,

Suse, Pañcat death by age कालः

[life f आ. R Prat] Suse death by an

arrow इषुवधः SB 5.4.2.2 death

by lightning वज्रवधः W death by

punishment दण्डवधः SB 5.4.4.7

death caused by मृत्युम् (very

rarely f) ifc death caused by

starvation दुग्धामारः AV 4.17.6.†

death caused through मृत्युम्

(very rarely f) ifc death

destroying मृत्युनाशनम् Kathās death

(ending with) निष्ठा (ifc) MBh, kāv, etc

death from accident मृत्युम् (very

rarely $\frac{1}{2}$) death from age जरिमन्

m RV, AV, TS 1.8.10 death from

disease मृत्यु m (very rarely $\frac{1}{2}$)

death from matter and reunion

with the Supreme Spirit निर्वाणम्

MBh, etc death-giving मृत्युद mfn

MW - मारदम् Gal death happening

on the same day सद्योमरणम् Var

death in battle संग्राममृत्यु m hit

(P.L: संग्रामे मृत्यु) death in life

जीवितमरणम् Malatim death-like

कालसहस्रं मृत् deathlike मृत मृत्

RV, etc death of all creatures at

the dissolution of the universe

मारकः, मारकम् L the death of the

foetus गर्भविपत्तिः f - गर्भव्यापद् f

death personified मृत्यु m (rarely f)

SBz, MBh, Pur, etc — कृत-मृतः Mark P,

lit a death-token in a healthy

person स्वस्थारिष्टम् Asvav

defilement caused by contact with

the death of a relation शौचम् Mark P

शौचाशीचम् W deserving death

प्रयाणाह् mtn W — वधाह् mtn W

desirous of death (as being free from

worldly cases) निवर्त मत् (आ) न

desiring death जगदन्तकान्तक मत् न

devourer i.e. death अदिति म

Br. pr. up difficult to be put to death

दुर्मराय मत् न TS the dominion of

death अगतम् AV doomed to death

मरणाय मत् न MW the dwelling of

Death अन्तकपुरम् Das .

an easy death I व्युत्पत्त्यु म Pāñcar

II वेला L - सुमरम् (as a subst).

ending in death विनाशान्त म् MBh

— मरणान्त, मरणान्तिक म् MBh fear

of death वधाशङ्कः, वधाशङ्कम् Bṛ. Ar. Up

वधाशङ्कः Bṛ feigning death

आत्मानम् मृतवत् सन्दर्श्य following in

04/10
-bobl.

death अनुमृत mtn Ragh for the

sake of death मृत्युहेतव BHP free from

death अनवसान mtn from death

नाशतः MW, नाशत a garland

placed on the head of one sentenced

to death वध्यमाला Maicch, वध्यसज् f

Mude.

the god of death II मृत्यु m/rarely

f) SBh, MBh, Pur, etc.

III प्रजान्तकः L - भूतान्तकः MBh —

(as invoked against enemies) रिपुकालः

Jātakam .

the goddess of death मृत्युकन्या Brahman

P the great death महामृत्युम्

KātyŚr, Sch a hard death दुर्मरम्

(with instr of pers) MBh 14.2364

having a painful death दुःखमरण

mfn Mālatīm 8. $\frac{8}{9}$ having death

मृत्युमत् mfn PrāśnUp. having the

appearance of Death कात्स्न्यम् mfn

MBh having the very form of

death (applied to any terrific object)

कात्स्न्यम् mfn hour of death

अन्तर्वेष्ट ChUp.

an hour of death I मृत्युकाळः

MBh, R - चरमकाळः W.

III बैला BHP.

(in astral) the house of death

नैधन mfn (with or SC ग्रह) Var

imminent death सून BHP impurity

contracted through the death of a

relation मृतकम् A incurring death

वधिन् mfn L indication of death

उपसर्गः (gana गण-वत्सादि, Pāṇ. 7.3.53)

L instrument of death वधत्रयम् RV

the jaws of Death अन्तकानम्. Das

Keeping off Varuna is death विवरुण

mfn AV 7.7.10 a kind of death not

sanctioned by the Jainas (probably with

reference to the Pārsī custom of

exposing corpses to ^{vu} cultures

गार्क्षपृष्ट, गार्क्षस्पृष्ट last state i.e.

verging on death पश्चिमा अवस्था

led to death कालाकृष्ट mfn like

death कालतुल्य mfn - कालकल्प

mfn: living death जीवन्मरणम् Das

11.219 the ^{ment} moment of death

अस्तसमयः §13 9.5 near death उपधूपित

mfn L — परिपक्व mfn MBh, Suse —

पक्व mfn (आ) mfn MBh, Bhp nigh unto

death प्रायगत mfn MBh the night

of a man's death कालरात्रिर् कालरात्री

Paincad not liable to death विमृत्यु

mfn Up not struck by death

अनामृत mfn TS not threatened by

death from any quarter अकुतोमृत्यु

mfn BHP not worthy of death

अवघाह mfn L out of the ashes

i.e. from death भस्मतः Kathās ##

own death स्वान्तः Si's the path of

death मरणाद्वन m Bear painless

death देहा L put to death निवासित

mfn Pañcat (U.l. for निपातित)

referring to the state after death

और्ध्वदेह mtn R 2.83.24, और्ध्वदेहिक

mtn relating to the state after

death और्ध्वदेह mtn R 2.83.24,

और्ध्वदेहिक mtn report of any one's

death मृतशब्दः AitBr rites performed

immediately after death चरमाक्रिया

(Pāṇ 3.3.100) MBh 4.834, R 6.96.10

a sign of death यमकेतु m Bhp

(With Jainas) spontaneous death by

abstinence from food after a

mortal injury व्याघातिमः, व्याघातिमम्

Siil the state after death प्रेत्यभावः

Gaut, MBh, R the state of being

sentenced to death वध्यता, वध्यत्वम्

MBh a state of death मृत्युभावः Vas

struck by death आमृत mfn subject

to death नेधन mtu Hariv, R, etc

sudden death संन्यासः (itc f आ) w

symptom of approaching death

अरिष्टम् the thought of imminent

death ओमरणम् MBh till death

आमरणम् Pañcat the time of death

मरणदशा Mūccin — शेषः कालः w — अन्तःकालः

प्रसङ्गकालः Bhag — परान्तकालः time

regarded as the god of death

कालान्तकः MBh 3.11500, R to become

god of death यमतां या to be made to

sleep the eternal sleep is: to be

put to death शाययितव्य (with दीर्घम्)

to be made to sleep the long sleep is.

to be put to death शाययितव्य मत्तम्

(with दीर्घम्) to be punished with death

हन्तव्य mtn Mn, MBh, etc to cause

any one's death यमतां या (with gen)

to court death प्रायणं कृ to face

death मृ desid मुमूर्षति (Pāṇ 7.1.102)

SrS, etc to follow in death अनुमृ

TBt, etc to force any one to seek

death through starvation प्रायः

with caus of कृ (acc) to meet death

निस्वप् RV (7.18.14) to notify a

person's death हन् caus घातयति,

घातयते Pāṇ 3.1.26, Vārtā 6, Pat

to prepare for death साम्परायिकं कृ (gen)

to put to death शमाय नम्य शमायते

Maites, Āpast - हन् caus घातयति,

घातयते Mn, MBh, etc - हन् ca 2 (shatup

24.2) हन्ति (rarely हते and ca 1 हन्ति

Ved also जिघ्रति, जिघ्रते) Mn, Hit —

प्रमृ caus प्रमारयति ऽBr — समाप् caus

समापयति Āpast, Kathās, BhP — शम्

caus शमयति TS, etc to run into

certain death शलमाय nom शलमायते

to sit and fast to death प्रायः —

acc with आस्, उप-आस्, उप विश्,

उप-इ, आ-स्था, समा-स्था or कृ

to suffer death मारणं प्र आप

universal death सर्वमृत्युम् Pañcar

until death निधातोः abl inf (with

आ) RV unto death प्रायणान्तम्

Prasnop Voluntary death काव्यमरणम्

W - जीवत्यागः Prab 5. $\frac{11}{12}$, Sah 3.156

— प्रायणम् Mn 9.323 - जीवोत्सर्गः

Prab 5. $\frac{11}{12}$, Hit whose death is

imminent नेदीयामरण mfn Rājāt 4:31

whose death is near नेदीयामरण mfn

Rājāt 4:31 wishing for death वक्ष्यामि

mf(स्त्री)n W worthy of death

हन्नीय mfn W Yājñā-datta's

death यज्ञदत्तः what must die

मर्त्य mfn Be, Kausi who must die

मर्त्य mfn Be, Kausi.

dying adj 1I परलोकग, परलोकगत MBh,

kāu — तनुयज्.

1II अपियत् RV 1. 162. 20 — उपधूपित L

— परासु MBh, Kāu, etc — मारिन् (only if)

मारुक् ‡ (आ) TS, Mānlyr — स्वयत् MBh.

not dying अविपद्यत् Bhp dying after

अनुमृत् Ragh dying as soon as born

अकाण्डपातजात dying away अपमारिन्

TS — ज्ञायु RV 10.106.6 dying before

पूर्वमारिन् P_१ S_१ S, Mn, etc dying hard

दुर्मर S_१ B_१, MBh dying immediately

after ablution मृतस्नात W dying

immediately after death जातमृत

Vishn. 22.26 dying in the womb

गर्भमृत MaitrS dying in youth

शुवमारिन् ऽ (ऽणी) Apast not dying

suddenly अप्रमायुक AV 19.44.3, TBH

relating to dying महाप्रस्थानिक MBh, R

treating of the manner of dying

नैषाणिक ४ (ई) after the manner of

the dying of a goat अस्तमारम् Su ३२;

dead adj 1. मृत RV, etc - प्रेतः SBH, G & S, S, S,

MBh - परलोकग, परलोकगत MBh, Kāu -

पञ्चलगत हिं - लोकान्तरगत (Rājāt)

लोकान्तरप्राप्त (w) लोकान्तरस्थ (wricch)

लोकान्तरित (kād) - उपरत Sāṅkhya, R,

Pañcat, etc.

II अतीत - अध्रियमाण (~~pr pass p~~ वृद्ध)

(gana चावर्गादि q.v.) - अपगत - अपचरित -

अपविद्धलोक BhP - अपुनरन्वय - अभिपन्न L

- अभ्यतीत Mn 4.252, MBh 7.1061 -

अस्तमित R, Ragh, etc - उद्गतासु - उपगत L

11804 5L

उपमृत IS 6.2.8.6 - उपसंहृत - उपसंपन्न L

- कथामात्र Bhp 12.2.44, कथामात्रावशिष्ट

Bhp 12.2.36, कथामात्रावशिष्ट MBh 15.

988 - कथावशेष, कथावशेषतां गतः Prab,

कथावशेष - कथीकृत - कालगत Lalit -

कालसमन्वित R 2.65.16, कालसमायुक्त R

6.93.23 - गत RV 1.119.4, AV, etc -

गतजीव f (आ) Kathas, गतजीवित Das

गतप्राण R — गतमनस् TS 6 — गतसत्त्व W

— गतायुस् R 6, Pañcat 1.21. ६ — गतासु

RV 10.18.8, AV, ŚB, etc — जीवितभूत kav

6.1427 — त्रिदिवगत Vcar 6.62 — देवलोकेगत

MBh 13.2994 — निर्जीवि ऋ (आ) MBh, etc —

निर्वाण MBh, Kav, etc — न्यस्तदेह R — परासु

MBh, Kav, etc — परिगत Bhartṛ 3.49 —

परेत RV, AV, Yajñ — पूर्वप्रेत Divyāv — प्रमीत

Kathas, TS, Mn, MBh — प्रमृत MBh, प्रमृतक

BhP — प्रयात Kathas — प्रहीणजीवित W —

प्रशान्त MBh, Kāv, etc — प्राणहिन Kāv, —

प्राप्तपञ्चत्व L — प्रेतगत MBh — प्रेतभावस्थ R —

प्रोषित Hcar — भस्मभूत R — महाध्वनिक L —

मृत्युमत् L — यशःशोषीभूत Kāv — वीरविशेष

Pārpat — विगत Mn 5.75 — विपन्न MBh, Kāv,
 तद्विषय तद्विषय .

etc — विगतासु MBh — विचेतन (आ) Mit —

विजीवित f (आ) R - विदेह MBh, R, Bhp,

विदेहप्राप्त - विदेहत्वम् गतः - विपन्नक MW -

विपन्नदेह M. p. 1.30 - वृत्त Mn, R - व्यतीत

MBh - व्यसु f (उ) MBh, Bhp, Sis, Rajat -

व्युत्क्रान्तजीवित - शान्त MBh, R, Ragh, Rajat

- शब्द Haviu - संशान्त MBh, R, etc -

संस्थ f (आ) L - सन्न AV, etc - सम्प्रेत Bhp

- स्मरणपदवीं गमितः - स्मृतिशेष f (आ)

Rājat — स्वर्गत MBh, R, etc, स्वर्गत Yājñ,

MBh, etc — स्वर्गस्थ, सुवर्गस्थ R, स्वर्गस्थित,

सुवर्गस्थित Sarwad — स्वर्गिन् Ragh.

not-dead II अमृत MBh — अमृतसु

Maiths
Maiths,

III अवृत्त R 6.8.10 — अव्यापन्न Megh

— नमृत Bhp.

almost dead II मृतकल्प Yājñ, MBh,

Das .

III परेतकल्प R - प्रत्युत्क्रान्तजीवित Das

apparently dead मृतकल्प Yājñ, MBh,

Das as if dead प्रेतवत् MW a

ceremony performed on a (dead),

person पुरुषसंस्कारः A past dead after

(another) अनुसंस्थित Ragh .

a dead body I शवः, शवम् (ifc + आ)

ŚBr, etc - मृतदेह Kathās - प्रेतकायः

Kathās .

II आमिस् n RV 6.46.14 - कथीकृतं

वपुः Kum 4.13 - कुणपम् (कुणपः गुणप

अर्धचर्दि) AV, TS, ŚBr, Mn, etc —

मृकलेवरः Kathās - भूमिवर्धनः, भूमिवर्धनम्

L - मरकः, मरकम् Kathās - मृताङ्गम्

Yajñ - शरीरम् (once in R शरीरः ifc f आ)

MW - शवस् n L, शव - रथागः L.

a dead body gnawed by worms

विपदुमकम् Buddh a dead body which

has been devoured by animals

विखादितकम् Buddh a dead carcass

विनष्टम् dead flesh पूतिमांसम् W

dead-house प्रेतगृहम् L, प्रेतावासः BH

a dead man मृतकः, मृतकम् MBH,

BhP, Vet a dead man प्रेतनरः w

a dead person प्रेत ऽBr, Gr. SRS, MBh

dead while alive (as a lunatic etc)

जीवन्मृत BhP 5. 10. 8 (जीवन्मृतत्वम् abstr)

12. 14. 12 eating dead bodie कृणपाशन

Sak the fear of a person's being

dead मृतशङ्का w a female bearing a

dead child नश्यत्प्रसूति f नश्यत्प्रसूतिका L

11813 ६८

gone to divine i.e. dead देवभूयंगत

Hear a great place for burning the

dead महाशमशानम् Kathās quest in

Yama's city i.e. dead यमनगरातिथिम्

Da's quest of Indra's city i.e. dead

पुरंदरातिथिम् haunting the groves

of the dead पितृवनेचरः w having

nothing left but fame i.e. dead

यशःशेष having nothing left but

glory i.e. dead यशःशेष having only

the name left i.e. dead

नाममात्रावशेषित R libation of water

offered to a dead person करोदकम्

BhP 7.2.17 like one dead मृतवत्

Hit.

lord of the dead ^{II} प्रजा: Yajñ, sch,

प्रेताक्षरः R - प्रेताधिपति म Shadu Be -

प्रेताधिपः Hariv. *

a man of the lowest caste who

collects dead men's clothes मृतपा म

W a man of the lowest ^{caste} ~~caste~~ who

conveys dead bodies to the river

side to be burnt मृतपा म W

occupied by a Vetāla (said of a dead

11/8/6

68

body) सवेलाक Kathas offering

oblations to the dead निर्वाणपुराणम्

Rajat one whose children are dead

गतप्रज Baudh performed in honour

of the dead औद्भवदेहिक place of the

dead पितृकस्पाति इ L, पितृसङ्गन् २ माझ

—पितृग्रामः, पितृगृहम् L — place

where dead bodies are burnt

11817 ²⁶

शिवालयम् L the poison of the dead

body शिवविषम् Suss quite dead

सम्भूत W relating to dead body

शिव Gant, Mn, MBh, etc the smell

of a dead body कुणपगन्धः SB 4

the soul of a dead man प्रेतिकः L

stone-dead सुभूत Mricch striking

dead निर्जीवकरणम् Kathās, 17.15

11/10 70

Suddenly dead ^{नांकः} अन्तर्हितः ^{कः} L

way of the dead प्रेतायनः kad

well-nigh dead मृतप्राय MW (a wife)

whose husband is dead प्रमीतपतिवत्

Mn - गतभर्तृका W a woman bearing

a dead child निन्दु f L world of

dead मृत्युलोकः MBh, R.

to be dead श्नाप् ८ २ (Shāntup 24, 60)

३५
11/8/9

स्वपिति (Ved and ep also स्वपते, स्वपति)

MBh, R.

to strike dead उपवध् P MBh 12

the deadening of a faculty

शुक्तिकुण्ठनम् MW.

deadly II adj' II प्राणापहारिन् W —

कालतुल्य.

II कालकल्प — नैधन Hariv, R, etc —

प्राणाच्छेद Var - प्राणाद Bhatt - विद्वान्

†(ई) MBh, Mricch - विषलुत्य W.

any deadly disease मारकः Samkr

wielding a deadly weapon बधस्नु

RV.

died adj । II उपमृत TS 6.2. 8.6 - प्राणित

MBh, R, Susr, etc - संस्थित (n imperf)

Mn, MBh, BhP - स्मृतिविषयतां गमितः p. 1.

for स्मरणपदवींगमितः .

died and risen again to life

मृतोत्थित Bhp died out शान्त MBh, R,

Ragh, Rājat it must be died मर्त्यम्

(impers) Mn, MBh, etc one round

whom people have died परिमर TS

one who has died परेयिस् RV

one who has died a natural death

(lit of his own accord) स्वयंमृत

Pañcat, Hit.

to be died adj ।I मर्त्य — मरणीय

MW.

the being dead ।I प्रेतभावः R
being dead

— प्रेतत्वम् Hariv.

having died ।I प्रेत्य ऽB६, Mn, MBh,

etc.

to cause to die । I मृ pass caus मार्यते

AV, etc.

to cause to die out अनुगम caus

अनुगमयति:

causing to die । II प्रस्वापक^{mt} (इका)न

MW:

made to die गमित मृ MBh. 12.1042.

to about to die । I मृ desid

मुमूर्षति (Pāṇ 7.1.102) ŚrS, etc.

being about to die II मुमूर्षु म्भ

MBh, R, etc.

desire of death II मुमूर्षा MBh, R, etc.

to wish to die II मृ desire मुमूर्षति (Pāṇ

7.1.102) ŚrS, etc.

wishing to die II मुमूर्षु म्भ

MBh, R, etc.

wishing to die । II निन्दु Bhatt .

diat I II आचारिकम् Susr, आचारः

(if f आ Yājñ 1.87, etc) Susr

— क्रमः Car 6.13 — विधानम्

Susr — साध्यः Susr, Car.

any diet of the body (as

menstruation) incompatible

with a particular medical

treatment क्षामारयम् L. v.l.

दमस्तु wrong diet मिथ्याहारः

Swiss.

to differ from. | I भिद pass

भियते (abl) Sāmkhyak,

Kāv, etc.

| II विशिष pass विशिष्यते

(abl or instr) Prāt, Ragh

— व्यतिरिच pass व्यतिरिच्यते

BhP, Sāmk.

to differ in opinion | I

✓

विप्रतिपद, विप्रतिपद्यते Samk.

I II व्यवसा, व्यवस्यति (ep

also व्यवस्यते) ŚBh — संशी,

संश्रयति (acc) Yājñ, Sch.

to differ respectively व्यवसा,

व्यवस्यते Samk.

difference भेद: ŚrS, Up, MBh,

etc — अन्तरम्.

111 अतिरेकः, अलीरेकः [only once,

SBr] — अन्यत्वा — अन्यथात्वम्,

अन्यथाभावः — असाम्यम् MBh 2.

679, Bhp — तारत्वम् Mricch

10. $\frac{5}{6}$, Sāh 1. $\frac{2}{3}$, 31, Uddh,

Kulad — नानात्वम् Br, MBh,

etc — न्यूनाधिकम् Śāṅkh Gr —

परत्वम् Āpast, MBh, Pur, etc,

परला Kap — पार्थिव्यम् Sah —

पृथग्भावः Kath Up, MBh, etc —

प्रकारः L — भिदा Kāv, BHP —

सूत्रकः W — विच्छेदः MBh, Sank,

Sarvad — विवरः, विवरम् Var Br S,

Ganit — व्यावृत्ति f Ait Br,

Nyāyas, Sch — विप्रकषः MBh —

विभागः Nir, Gz Śr S, etc —

11832 5

निषमत्वम् Maitr Up — विशिष्टम्

Hit, विशिष्टत्वम् Sank, Vedāntas

— विशेषण (ifc) Bhāshāp, विशेष

— विशेषार्थः — वैधर्म्यम् Suir,

Kan, etc — वैलक्षण्यम् MBh,

MārkaP, Bṛ. Ār. Up, Seh —

वैलक्षण्यम् Rājat, BhP, Sāh, etc

— वैशिष्ट्यम् Sāh, वैशिष्ट्यम् —

1122 16

वैशिष्ट्यम् Cand, Tarkas, Sāh,

etc — वैशिष्ट्यम् Mn 9. 296, etc

— वैसादस्यम् BHP — व्यतिरिक्तता

(BHP) व्यतिरिक्तत्वम् (Sarvad)

व्यतिरेकः Lāty, Kāv, Pur, etc —

व्यपनगः Pat — व्यवस्थिति f Bhag,

Nyāyam, Sarvad.

absence of difference अभेदः

— निविशेषतः MBh 6. 5519,

निविशेषता (Bhām) निविशेषत्वम्

(MBh) according to the

difference भेदतः MW

according to the difference

of निशेषतः Mn 11.2

according to the difference

of quality गुणभेदतः W

admitting the difference of

opinion मतानि mf (३)

n Arsh Br, Arsh Sr, etc

being without difference in

regard to निःसंशयनिश्चय mfn

(pl) (loc) MBh characteristic

difference निश्चयः Mn,

MBh, etc common difference

of the terms चयः (Pān 3.3.

56, Kās, g वृषादि) Bijag

(in alg.) the common difference

of the terms in a progression

प्रचयः (यि f आ) 'description

of the difference between the

Vaisheshika and other systems'

नैशेषिकादिप्रत्यक्षनिविशेषवर्णनम्

11837 10

difference between विशेष:

Gz Srs difference between

solar and lunar days in

any particular period

लिखित प्रमाण: m pl Aryabh 3.

6 the difference between

two qualities लिखित f

Bijag difference (in arithmetic)

11838

11

उत्तरम difference in word

शब्दवैलक्षण्यम् MW difference

of accent स्वरभेदः Kās

difference of age वयोविशेषः

Apast difference of direction

दिग्भेदः Sūryas difference

of duty वेधम्यम् W

difference of form

विरुद्धम् W difference (of
interests) विप्रतिपत्ति I

ŚrS, Gaut, Var Br S, etc.

difference of meaning I I

अभिप्रेतः.

I II अथान्तरम् L — अथगोचरम्

Samk.

difference of opinion I I

विमति f Pām, Naish, Sāh.

I II मतिदेधम MBh — विमतिता

MW, विमतिमन m (गृह्णादि)

— वैमत्यम Rājat.

difference of place स्थानान्यत्वम्

MW difference of ~~place~~

purpose पार्थगर्थम् Sāmk

difference of qualities

वेगुणम W difference of sound

शब्दविशेषः difference of taste

रसान्तरम् Kpr difference of
the poetical Rasa रसान्तरम्

Vām math. the finding of

two quantities when the

difference of their squares

is given and the difference of

the quantities विषमकर्मण n

Col math. the finding of

two quantities when the

difference of their squares is

given and the sum of the

quantities विषमकर्मण n

Col for the sake of difference

विशेषार्थम् MW knowing the

11742 16
difference between विभागात्

mfn (ifc) Sāṅkhya, MBh

knowing the difference between

the distant and near

परावरविभागाविद् mfn MBh

a maintainer of the doctrine

both of the difference and

the identity of God and the

universe भेदाभेदवादिन m

cat. :

making a difference । भेदक

mfn Dasar, Kāvyaḍ,

Pañcar — भेदकारिन mfn

Ratnāv.

I II भिन्नदर्शिन mfn भिन्नदर्श

mfn Bhl — विशेषवत् mfn

making no difference

निविशेय म् (आ) न MBh, R,

etc 'mention of difference'

निविशेयति f 'a mention of

difference accompanied with

reasons हेतुनिविशेयति f

Kāvyād 2. 328, 329 not

existing any difference.

आविर्भाव mfn (आ) ५ Rājāt

not making a difference

between आनिशेषवत् mfn

(loc) Yājñ 3. 54 not the

least difference निनिशेष

mfn (with निशेषः) Bhartṛ

3. 54 pervasion of difference

व्यतिरेकव्याप्ति f mw pointing

out a difference (in a

comparison) सापेक्षता

Sāh reduction of fractional

difference विक्षेपजाति

f Lēl relative difference

अन्वेषणः seeing a

difference विज्ञादशिन mfn

विज्ञादश mfn Bhl showing

a difference भेदकारिण म्भ

Ratnâr showing no

difference निर्विशेष म्भ

(भा) न MBh, R, etc (in

rhet) a statement of

difference विशेषः Kural

'what is different and

difference विशेषोऽप्येव

22

(ibc) without a special

difference अविशेषात् ind

or in comp Taim, Gaut,

Kāty Śr, Śulb — अविशेषण

Āp, Comm on Yājñ, etc

without difference

अविशेष mfn Bhp, Kap, etc

— अविशेषतः Mn. 125, R,

Kathās the assertion that
there are differences

नाना लक्ष्यः KapS discerning
differences विभिन्न दर्शिन म्म

MārkP free from differences

निर्विकल्प म्म Tejob Up,

Vedântas, निर्विकल्पक म्म

BhP, Bhāshāp, Vedântas,

निर्विचक्षण L one who

asserts that there are

differences नानात्वमादिन म

KapS '(in gram) difference'

a word which particularizes

or defines (another word

which is called vi-śeshya)

विशेषणम् Tarkas, Sāh, etc

that about which opinions

differ विरुद्धाणि म्फु Jain,

Sek differing from

विरुद्धाणि म्फु (आ) न (abl

comp) Nris Up, Suse, Sāh,

etc differing from the

world लोकवासा म्फु MW

differing from this अतोऽयम्

mfn differing from (what
exists on earth) भूमिभेदिन

mfn Kathās.

different adj । I पृथगभूत

MW — गाना (४ स्वरदि) RV,

etc — निरक्षण f (आ)

Nris Up, Susr, Sāh, etc —

तद् तद् — अपर f (आ) (with

add) — अन्मः, अन्माः, अन्यत् ग

— विषम ह (आ) B६, Sāṅkhya G.

Mn, etc — अन्तरम् पू.

II ~~III~~ अन्यतरः, अन्यतराः,

अन्यतरत् ग — असमान ह (आ)

VS 5. 23, etc — चित्र ह (आ)

Mn 9. 248, Yājñ 1. 287, MBh,

etc — नानाथालिङ्गः ग — पृथग्रूप L

विक्लप BHP — विपरीत Kath Up

— विभक्त M3h, Kāv, etc — विरूप

† (आ) Pān, Vārtt — विशकलित

Sāh — विशेषः (in comp) —

विष्णु RV — विसदृश † (आ, र)

RV, Kāty Śr, Sch — व्यापारिक

W — सर्व † (आ) M3h, etc —

सान्तर † (आ) VarB.S.

11856-29

not different | I अनन्य

f (आ).

I II अभेद VP — अभेदिन

Sarvad — आविषम Bhp —

निरन्तर f (आ) MBh, R, etc

— निविशेषवत् MBh 12. 7516.

another (different from

one's self). परः RV, etc

at a different rate भागानुभागेन

MBh ' at different times '

~~व्यस्तकाले~~ ' the becoming

different ' अन्मथाग्रथा ' being

on a different side ' विपक्षः

Inser, Kāv, Kathās belonging

to different families पृथक्गोत्र

(pl) Märkl — पृथक्काल (pl) L

containing words of different

gender भिन्नलिंगिक f (स्त्री)

Pratāp containing words of

different number भिन्नवचन

f (स्त्री) Pratāp different

activities प्रतिक्रिया: f pl

Bhag different (as desires)

प्रति (pl) TS a different

circumstance अमान्तरम्

a different doctrine परमतम्

W a different duty विशेषधर्मः

W different for each case

प्रतिनियत Kap, Samk.

different from । I भिन्न

(abl or comp) G. S. S, Kāv,

etc — इतर f (मा) (with

abl) RV, AV, ŚBh, MBh, R,

Mn, Ragh, Hit, etc —

अन्मः, अन्मा, अन्यत — n —

अन्तर f (आ) — व्यतिरिक्त

Mn, MBh, etc.

I II अतिरिक्त (with abl) —

इतरतः — पर f (आ) (abl)

Prab — पृथग्विध (abl) BhP

— विरूप (ifc) Sāmkhyak

— विवक्ष्य ह (विष्ची)

(instr or abl) RV, TS, Up

— व्यावृत्त ifc Kap.

'different from men' नरेतरः

BhP 4.6.9 different from

that तस्मिन् different in

colour विरूप ह (आ) RV,

TS, VS different in colour

विभूतय f (आ) RV, TS, VS

different in gender

विशिष्टलिङ्ग Pān 2.4.7

different in shape विभूतय

f (आ) RV, TS, VS a different

kind of merit गुणान्तरम्

Pān 5.3.55, Pat 20 & 33

a different opinion परमतम्

W different people

नानाजनाः m pl Tānd Br

a different property

गुणविशेषः W a different

quality of merit गुणोत्तरम्

Pāṇ 5.3.55, Pat 20 & 33

a different word नानापदम्

Prāt, नानापदवत् divided

i.e. different विनिविदे

Lāty, Sch each knowing

different laws पृथग्धर्मविदः

m pl Gaut each saying

something different

पृथग्वादिनः entirely

different सन्नियं Pan. 8.1. 51

essentially different अंतरा १९५

going apart in different

directions विभूचीन RV, AV,

VS, TS, BHP going in

different directions असमन

f (अ) RV 1.140.4, 7.5.3

— विपरीत Kath Up gone in

different directions विरुद्ध

W having a character

different to what is natural

विलक्षण f (आ) W having a

character different to what

is usual विलक्षण f (आ) W

having a different refuge

आशय Pat having different

characteristics पृथगलक्षण

f (3A) Kāty Śr having

different courses पृथक्पथेन

Śr, Ch Up having different

joys पृथक्पुत्र (pl) MBh

(execution) having different

varieties (of tortures) चिन्

f (3A) Mn 9.248, Dāś 7.

281 having different wishes

पृथक्काम (pl) Kāty Śr in a

different manner अन्यथा

— अन्यथाकारम् Pan 3. 4. 27

in a manner different from

this अतोऽन्यथा, ~~इतोऽन्यथा~~

इतोऽन्यथा, ततोऽन्यथा in a

thousand different ways

सहस्रभेदश ऽतः in different

degree कारतम्येन instr BHP

5.7 in different directions

वि RV, etc in different

person वहिरङ्: W ' in

different places स्थाने स्थाने,

स्थाने स्थाने in different

ways चित्तम् R1.9.14 —

अनेकविध the inhering in

different subjects व्यक्तिगत

now knowing different

tastes रसानुभव little

different स्वतन्त्र Bc

not at all different अभिन्न

तथा Pat the not being

different from one another (?)

गति L not different from

अभिन्न (abl or in comp) —

निर्मिशेष f (अ) Kālid not

very different from नाति-

भिन्न (abl) sak of a

different caste असवर्ण f

(अ) sak of a different

disposition विमत Aśvśr

of a different mind विमत

Asv Śr of a different

nature अस्वभाव L of a

different origin अन्मज,

अन्मजात [RV] of different

colours (as dark hair mixed

with ^{grey} ~~grey~~) शार f (आ) Pān

3.3.21, Vārtt 2, सार श

different flavour रसभेदिन

MBh of different forms

निघानिघ W of different

kinds पृथग्विध Mn, MBh,

etc of different mind

नानाचेतसः SBz of different

opinion विमति गृ दृष्टादि

'of different quality'

अतद्वय f (आ) of different

sizes निधानिय W of

different ~~to~~ tastes

रसभेदेन MBh on different

day इतिरेद्युः Pan 5.3.22

one whose parents belong to

different castes मिश्रजाति

↳ respectively different

अनांतर Vedāntas, Sāh, etc

rules for the different

genders लिङ्गविशेषनिधि m

seeing different things

भिन्नदर्शिन, भिन्नदृश Bhp

विभिन्नदर्शिन MarkP a series

of sacrifices having all the

same name but different

rewards निष्कासन m ApY

skilful in assuming different

forms अयं च अत्र अत्र the

state of being different form

भिन्नत्वम् (comp) Sāh talking

of different objects अत्र विविधम्

Bear 10.6 to become different

विशेषण pass and A rarely P

Mn, MBh, etc to be marked

as different विशेषणीय W

to different parts विभुजक RV

to different sides विभुजक RV

to go forth in different

directions विप्रे, विप्रैति RV

to go forth in different

directions व्युत्तर, व्युत्तराति,

व्युत्तरते ऽब्धे to go in different

directions व्यपसृ, व्यपसरति

MBh to make different

निशिम, निशिनष्टि Sāṃkhyak,

Sarvad — विकृ, विकरोति,

विकुरुते RV, etc to pour out

in different directions

व्यसृ caus व्यसारयति Mānṣr

to sow on different places

विभिन्न, विधीव्याति Kāth, TS

very different in nature though

having the same origin

गोममप्रायसीमन्यामवत् Sarvad

2. 169 wearing different

forms. गानाशम Bear 13. 18

(to execute) with different

tortures. चित्रम् Dāś 7. 380.

differently I I पृथक् RV, etc

नाना (Pāṇ. 5.2.27, १ स्वरादि)

RV, etc.

I II नानानम् RV — परतः W.

not differently अनिदोषात्

Common Nyāya accustomed

to act differently from

(अतः) अन्यथाशीलिक Gop Br.

acting differently नाम ।

(आ) Śak 4.18 beginning

differently नानाप्रभृति ऽभे

differently from पृथक् (as

a prep with gen or instr)

↳ differently from अनांतरम्

(abl) MaitrS speaking

differently अन्यथादिना

अन्वयानादिन mfn to arrange

differently व्यूह, व्यूहति

Kāth to place differently

व्यूह, व्यूहति Kāth.

differentiated adj सन्निकल्प

Vedāntas, सन्निकल्पान Vedāntas,

etc.

differenced knowledge

विशिष्ट ब्रह्म f MW.

(in gram.) the word to be

'differenced' (from another,

word which is called

vi-śeṣaṇa) विशेषण mfn

Pāṇ, Tarkas, Vedāntas,

विशेषण (ifc) Bhāṣya.

Imman

1
11/11/21

difficult adj II कठिन Megh, Suir, Pañcat, etc

— दुष्कर Bz, Mn, MBh, etc — दुःख R,

Hariv — ~~कष्ट~~ कष्ट Mn 7.186 & 210 —

विषम † (भा) Mn, MBh, etc — दुर्घट Rājāt

4.364, BhP. ††††

I II असुकर MBh 8.99, etc — उत्कर —

गुरु † ~~दुःख~~ (वी) RV, MBh, etc — दुरित AV

12.2.28 — दुर्विग्राह Prasanna, दुर्विग्राह्य

MBh 13.1840 — नसुकर † (भा ७२ ई) MBh —

प्रगाढ L — विषमशील W — संचारिन् W —

सशल्य † (भा) HPaxi8 — सुसंकर MBh —

मुलभेतर Mālav. † लघु † (वी ७२ उ) AV, etc

not difficult लघु † (वी ७२ उ) AV, etc

any difficult act दुष्कर्मन् MBh any

extremely difficult task खड्गधारान्नतम्,

MBh 13.1840
(भा ७२ ई) MBh

असिधारव्रतम् being in a difficult-

situation कृच्छ्र ‡ (भा) R 2.78.14 being

in difficult circumstances स्यापुः ‡ (भा)

W a cow difficult to be milked करट

L (denoting) difficult दुः (in comp for
a difficult abode

दुस्) , दुःखवसति ‡ दुःखवासः MBh ~~the~~

~~दुष्कर्म~~ W difficult act दुष्कर्म W —

कृच्छ्रकर्मन् n Kathās a difficult life

दुर्जीविम् impers R 2.57.20, etc a difficult

7

matter अर्थकृच्छ्रम् Sg [R 4.7.9], an

अर्थकृच्छ्रानि n pl [N] difficult of

access गत्यून W difficult of access by

season of water वारिदुर्ग ‡ (अ) Hariv

difficult of attainment दूरपार MBh

11.138 difficult of digestion गुरुपाक् W

a difficult passage दुर्गम्, दुर्गः (only)

Pāṇc 5.76, Bn) — व्यायामः L a

difficult point of duty धर्मकृच्छ्रम् MBh

a difficult point of sight धर्मकृच्छ्रम् MBh

difficult progress प्रगमनम् W difficult to

attain प्रतिबन्धवत् Mālav difficult to be

approached द्वेड L difficult to be ~~attained~~

attained दुरवग्रहग्राह Bhp 4.19.35,

दुरवग्रहग्राह Bhp 7.1.19 difficult to be,

awakened from sleep दुःस्वप्नप्रतिबोधन

R 5.81.53 difficult to be bent दृढ (कुर्वन्)

दुर्लभ) Chup 1.3.5 — difficult to be

burst दुःस्फोटः L difficult to be got

at अपार R difficult to be obtained

कष्टलभ्य Hit (v.l कष्टतरलभ्य) difficult

to be touched दुःस्पृश Hariv 3645

difficult to be understood दुःखबोध

Nyāyas 1.1.37 difficult to digest गुरु

1 (जी) MBh 1.3334, Suse difficult to

live दुर्जनि difficult (for men) to

perform नरदुराचर Bear a difficult work

दुष्कराणम् Kās on Pān 6.2.14 doing

difficult things दुष्करकर्मन् Das, v.1

दुष्कर्मकारिन्, दुष्करकारिन् an exceedingly

difficult task असिधाराव्रतम् Pāñcat, etc,

8
असिपत्रम् असिपत्रव्रतम् it is difficult to

दुःखम् imperis it is difficult to be

दुःखम् imperis making difficult

दुर्गकारकः L more difficult कष्टतर MW

not difficult of access अदुर्ग not

very difficult नातिकृच्छ्र a place

difficult of access दुर्गम्, दुर्गः (only

Pañc 5.76, Bn) practising very

difficult penance दुश्चर्यानि MW

(a prefix implying) difficult दुस्.

very difficult II ~~अनिदुष्कर~~ अनिदुष्कर —

महासङ्घट MW.

+II दुरिष्ठ (superl).

a very difficult pass परिसंचारः Vāyup

very difficult task सुसंकटम् BkP very

difficult to सुदुःख इ (आ) (inf) MBh,

R, etc very difficult to सुदुर्लभ (int)

MBh very difficult to be सुदुर्लभ (int)

MBh very difficult to be attained

सुदुर्लभ MBh, R, etc very difficult to

be crossed महादुर्ग MW very difficult

to be fathomed सुसूक्ष्म ‡ (आ) ~~महामह~~

Mund Up, R very difficult to be

understood सुसूक्ष्म ‡ (आ) Mund Up,

R.

difficulty n II कठिना, कठिनत्वम् W —

संकरम् MBh, Kāv, etc — कष्टम् — कृच्छ्रः,

कृच्छ्रम् RV 10.52.4, Nir, AitBr, etc —

वेष्यम् MBh, Kāv, etc — कठिन्यम् comm

on Pāṇ 6.1.24 Vop 13.1, ~~सिंह~~ Sak 63,

Kum, BhP.

II कच्छकर्मन् n Kathās — ग्रन्थि m

~~1. unlabeled 1. unlabeled~~

गौरवम् Car 3.4 — व्यजस् n RV —

— दुग्म् RV, AV, Mn, MBh, etc, दुग्ः

दुष्करम् IN — दुःखम् (ifc t आ) ऽभि 14.7.

विषयम् MBh, R, etc — विषयितम् RV —

संशयः (ifc t आ) AśvGṛ, MBh, etc —

संचारः (ifc t आ) W.

absence of difficulty भकृच्छः, भकृच्छम्

accomplished with difficulty कायश्चित्क

t (ई) gana विनयादि any difficulty

विघ्नः (ek als विघ्नम्) Kaus, Yājñ, MBh,

etc — व्यायामः L arrived with

difficulty कष्टागत mfn Viddh awaking

with difficulty दुष्प्रबोध Bhp being in

difficulty विषमस्थ mb (म) n MBh, R,

etc breathing with difficulty कृ

कृच्छ्राण mb W curable with

difficulty कृच्छ्रसाध्य, Susr difficulty

in evacuating the bladder and

intestines कृच्छ्रमूत्रपुरीषत्वम् Susr

difficulty - removing वैषम्योद्धारिणी

effected with difficulty भायस्त mbn

free from difficulty भकृच्छिन् mbn gained

going with difficulty

with difficulty कृच्छल mbn दुश्चर

mbn gone with difficulty प्रगत mbn

At a great difficulty मुसंकरम् BHP

making water with difficulty सक्तमूत्र

mbn Car managed with difficulty

भायस्त mbn one who does everything

सकृष्टकर्मन् mtu MBh season of

difficulty कृच्छ्रकालः MBh. to be

accomplished with difficulty कष्टसाध्य mtu

MBh to be done with difficulty

कृच्छ्रसाध्य Mcar to be eaten with

difficulty दुर्भक्ष, दुर्भक्ष्य MBh -

with difficulty I दुःखम् MBh, R,

दुःखात्, दुःखेन ~~कृच्छ्र~~ — कृच्छ्रम् R

4.22.7 — कृच्छ्रेण instē (in comp)

Pāṇ 2.3.33, R, Suis, etc, कृच्छ्रात्

abl, MBh, R, etc — कृच्छ्रतः MBh

3.2036.

II कतिपयेन, कतिपयात् Pāṇ 2.3.33

— कथं चन — कृच्छ्रशः Kāth 25.2.

with great difficulty II भतिकृच्छ्रम्

BhP.

II कष्टेन , कष्टात् Pañcat — दुःखदुःखम्

(inst) Megh 90 with great difficulty

— संयमत्.

with some difficulty I कथमपि —

कथंचित् , कथमपि.

II स्तोत्रेण , स्तोत्रात् (in comp).

being in all kinds of difficulties

सर्वकष्टम् man MBh.

being in difficulties II संकटस्थ mbn

Kathās — संकटिन् Mbh P.

II कष्टरूप * mbn MBh 3.34.13.

beset with difficulties संकृष्ट संकृष्ट

mbn — संकटापन्न mbn RW —

सायास mbn Kathās connected with

many difficulties बहुप्रत्ययाय mbn

Nāg the difficulties of ~~being~~ living

in a forest वनवासकृच्छा: encompassed

with difficulties कृच्छिन् mbn gana

सुखादि free from difficulties अकण्टक

mbn full of & great difficulties

महासंकर mbn MW hampered with
~~महासंकर~~

difficulties शल्यवत् ~~mbn~~ mbn W

harassed with difficulties शल्यवत्

mbn W having difficulties सोपसर्ग

11/11/17

mf (आ) n R in difficulties अर्थकृच्छ्रेषु

MBh 3.65, NaI 15.3 knowing no diffi-

culties निर्गहन mbn Vcar meeting with

difficulties सोपसर्ग mf (आ) n R

presenting many difficulties बहुविघ्न mbn

(बहुविघ्नता) released from difficulties

संकटोत्तीर्ण Kathās removing difficulties

~~ग्रन्थहरः~~ ग्रन्थिहरः L.

1111

diffidence n । I अविश्रम्भः MBh, etc,

अविश्रम्भता Kād.

। II शिक्षा W.

diffident adj । I अविश्रम्भेन् Bhatt.

। II शश्वत् तु (ई) L — शिक्षित W.

of diffident disposition शङ्काशील MW.

11/1/20

diffuse # vb + I प्रसृ caus प्रसारयति

Var, Samk — विस्तृ caus

विस्तारयति Mn, MBh, etc — विस्तृ,

विस्तृणोति, विस्तृणुते, विस्तृणाति,

विस्तृणीते BhP — प्रतन, प्रतनोति,

प्रतनुते VS, etc.

I II अनुसन्तन — आतन P —

परिभिच, परिभिच्यति RV — पमसृ,

2
11907

परिस्मृति, परिस्मृते Kir — प्रविकृ,

प्रविकिरति MBh — प्रवृत्त caus

प्रवर्तयति MBh, Kāv, etc — विधा,

विदधाति, विधत्ते RV, AV — विसृज,

विसृजते RV, AV — विसृप

विसर्पति (m.c. also ॥) BhP.

1 III प्रसृ ॥ । प्रसृते Dhātup 19.4.

to diffuse (beauty) over

11908 3

त्रि cl। श्याति (loc) RV, TS,

Br (exp) to diffuse (light)

over त्रि cl। श्याति (loc)

RV, TS, Br (exp) to diffuse

(radiance) over त्रि cl।

श्याति (loc) RV, TS, Br to

diffuse (scent) वह cl।

वहति, वहते Kathās to diffuse

11909

splendour धंष cl। धंषते,

धंस cl। धंसते Dhātup 16.50

to diffuse widely स्फर ans

स्फारयति.

diffusing । I प्रसारणम् Br,

Bhāshāp, Susr.

~~II~~ (said to imply) diffusing

+ II उप.

2

diffusion । I प्रसरः (ife & आ)

Kālid, Kād, Samk, etc —

विस्तीर्णता, विस्तीर्णत्वम् MBh, Kāv,
etc .

I II गतम् chUp 7. 1. 5 — धनः

W — प्रकाशः; MBh, Kāv, Sāh —

प्रपञ्चनम् MBh, Pur, Sarvad —

प्रसृति & MBh — विग्रहणम् TS,

Tānd Bṛ — विलीति f BHP —

विसर्पः Uttarar, Sāntis (v.l.)

— विसर्पणम् Suṣṛ — विसारः RV,

Nalōd — व्यापकता, व्यापकत्वम्

BHP, Bhāshāp, etc — व्यासः

MBh, Suṣṛ, BHP.

universal diffusion. I I

सर्वगतत्वम् Bhāshāp —

विश्वव्यापि W.

(met.) universal diffusion

I II सौरभ्यम्.

diffuseness
~~diffuseness~~ I II विस्तारः (वि. आ.)

Mish, Row, etc — वाग्विस्तारः Hasy

प्रतानः Sarvad.

I II प्रपञ्चः Hariv, "Hil.

abridal of diffuseness

विस्तारभीरु mf Sarvad

diffuseness of style गोत्रविस्तारः

W great diffuseness सुविस्तारः

Pāncar having diff. seness

सोविस्तार mf (आ) १ Pāncat,

Kathās too much diffuseness

आतमसिद्धिः Venus, Rājat. the

fault of diffusiveness

पट्टेन आहिदोषः Gūt, Sch.

diffusing
~~diffusing~~ adj I I विसारिन् Kāv,
Kathās, etc.

diffusing fragrance सप्ताकविन

(only L).

diffusing light I II विवस्वत

RV, VS, Kāth — श्वेतनममूरव

MW, श्वेति f L — शी FV

4. 41. 8.

diffusing ^{15/6} radiance 1 sth

RV 4. 41. 8 diffusing + slowly

प्रविसर्पित (intr) Jātkam.

diffuse adj । I सविस्तर इ (311)

Pañcat, Kathās.

diffuse and concise

मास समास । MBH diffuse

11/11/10

discourse प्रत्ययवचनम् Hil-

'in diffuse and concise

manner' व्याससमासेन (instr)

व्याससमासतः very diffuse

बहुप्रपञ्च Hil to make

diffuse पल्लवम् Nom पल्लवमिति

Gut, Sch, = विस्तारम्.

diffusive adj I II क्षिपय्यु L

पल्लवग्राहिण_ Mit — पाहृविक- car

— अवामिन_ Sūtr, Śāringa —

आपन्न_ (इका) n Kath Up, MBh,

etc — आपिन_ Nir, Svet Up, MBh,

etc —

diffusive fragrance निहारः W.

diffusely । I विस्तरतः Kāv, Pur,

etc, विस्तरशः Mn, MBh, etc —

विस्तरेण, विस्तारत — विस्तारेण.

I II प्रपञ्चेन, प्रपञ्चतः.

to speak diffusely about

विस्तृ, विस्तृणोति, विस्तृणुते,

विस्तृणाति, विस्तृणीते (acc)

MIBh, Kāv treated diffusely

प्रतानित Sarvad very diffusely

विस्तारकेण Pat diffusively

fragrant निहारिन mbh MBh

12. 6848.

diffused adj II प्रसारित ~~MB~~ MBh,

MBh, Kāv, etc — विस्तृत L

प्रतत RV, R, S, etc — परिकीर्ण

MBh, Kāv, etc.

I II अरु (√अञ्ज) — तत RV, etc

— परिगत Kāv — परिमित RV,

Lal, Sis — पश्चिम MBH, Kum,

Amar — प्रतिकीर्ण R, Sis —

प्रवृद्ध W — प्रसूत Uttarak

रुद्ध Kav, Sah — विलत RV —

विप्रसूत Sis — विच्छिन्न RV, TD...

AV — विसृष्ट AV — विसृष्ट W

संकीर्ण W — स्फुट Kum, Bharti,

Sis.

11/11/11 16

all diffused विस्तारवापिन

Ramat Up becoming diffused

विसृत्वर ८ (इ) Kum, Sis

a diffused odour स्फुरद्गन्धः

Bharte: diffused over the world

लोकाय ८ (आ) MBh generally

diffused लोकाय MBh

सङ्गु + पृश Sis most diffused

समस्तम् NrisUp universally

diffused व्याप्तमतम् Mn,

Tarkas widely diffused

बहुविस्तीर्णं Vear (बहुविस्तीर्णता)

widely diffused स्फारितं Bhartr.

to be diffused । II प्रसृप, प्रसर्पति

Satr, Uttarar — विचर, —

विचरति RV, MBh, VarBṛS —

विततय Nom विततयेते Ap S₂

विप्रस्था, विप्रतिष्ठते (m.c. also

विप्रतिष्ठति) G.S., MBh — विशि

~~विश्रयति~~ विश्रयति mostly

विश्रयते RV — जी, व्यति RV, etc

— संसृ, संसरति MBh.

to be diffused (as fire) चर

cl. चरति rarely चरते Var Br S

19.7 to be diffused (as light)

over तन cl 8 तनोति, तनुते

RV, etc to be diffused (as

odour) प्रसृ, प्रसिसाति (only

Ved) प्रसरति (sometimes also

प्रसरति) Kath. to be diffused

(as perfume) वा cl 2 (Dhatup

24.42) नाति ऽभृ to be

diffused over विसृष्ट,

विसृष्टि (m. e. also A) (acc)

VS, MBH, etc - विष्ठा,

वितिष्ठते (acc or आद्य with

loc) RV, VS, AV to be diffused

through विष्ठा, वितिष्ठते (acc

or आद्य with loc) RV, VS, AV

to be diffused widely स्फारीशू,

रफ़ासीभवति Mriceh, Pañcat

to be clearly diffused

व्यवदे, व्यवदायते Dās to be

widely diffused. विस्तृ,

विस्तीयते, विस्तयते Mn, Pañcat,

Bh.

to become diffused । II प्रधान,

प्रधानाति, प्रधानते MBH.

22

11-7-51

desirous to diffuse

I II

उत्सृष्ट Bear 2.50.

अनुसूचित

diffuseness and conciseness व्याससंगत

in du

५२

dig vb I खन् ल । खनति RV, VS, AV, etc.

I II उद्दन् , उद्दन्ति त TS, SB३, TB३, etc

— रद् ल । रदति (rarely रदते) RV, AV, Su३.

I III क्षुर् ल 6 क्षुति क्षुरति Dhātup 28.54

— खै ल । खायति Dhātup 22.15 — निमि,

निमिनोति RV, AV, B३, etc.

to dig into (the ground) निखन् ,

निखनति RV, etc.

to dig out । I निषवन् , निषवनति, ~~निषवन्~~

निषवनते ऽB३ — उत्खन् , उत्खनते —

उत्कृ , उत्कीरति VS, ऽB३, Kātyāṣṭhī, MBh,

Suśr, etc.

III प्रोत्खन् , प्रोत्खनति, प्रोत्खनते R —

प्रोत्खे , प्रोत्खायति Bhatt.

to dig out (as a channel) प्ररद् , प्ररदति RV

to dig round परिखन् (only p ३ परिखाय)

ĀśvG_३ to dig through प्रोत्खन्, प्रोत्खनति,

प्रोत्खनते R. to dig up उद्वप्, उद्वपति

— विखन्, विखनति AV

to dig up .I. उत्खन्, उत्खनति — उद्वप्^प,

उद्वपति. — विखन्, विखनति AV — निष्ख्,

निष्खनति, निष्खनते SB_३ — उत्कृ,

उत्कीरति VS, SB_३, Katy_३, MBh, Su_३,

etc — अभिखन् SB_३, etc — उद्विद्

caus उद्दिदारयति Bhp 10.68.71 — खन्

cl । खनति RV, VS, AV, etc — प्रोत्खन् ,

प्रोत्खनति , प्रोत्खनते R — प्रोत्खे ,

प्रोत्खायति Bhatt — समुद्दिख् , समुद्दिखति

SBh .

to dig up by the roots समुत्खन् , समुत्खनति ,

समुत्खनते Kauś .

digging ॥ II उद्धतम् Havis — खाति t

Pāṇ 6.4.42, Kāś — विलेश्वनम् W.

not digging अरवन्त mhn RV 10.101.11

the act of digging रवननम् Dāś, Bhartṛ,

PSarv, etc digging a hole रवातम् W

digging breaches रवात्ररवननम् HPārś 2.

170 digging in निरवननम् Sāmh, Kull

— निरवानः L digging into the earth

रवननम् PSarv, Ragh 8.25, Sch digging

out उत्खननम् Kathās — उत्खानम् p

Lāty.

digging up II उत्खातम् Lāty.

II खनि mn (Uḥ) AV 16.1.7 — विश्वननम्

Nir.

digging up all round समुल्लेखः L digging

up roots मूलोत्खानम् MārkaP the

digging up of roots ~~मूलोत्खानम्~~ मूलोत्पातनम् MW

an instrument for digging खनित्रम् (Pān

3.2.184) RV 1.179.6, TāṇdyaBṛ,

Lāty, Mn, etc, खनित्रा R 1.40.27 an

instrument for digging हेष्टुकः MBh

produced by digging खनित्रिम् mt (आ)n

RV ~~1.179.6~~ 7.49.2, AV 1.6.4, S. 13.9,

19.2.2 to divide by digging दृ caus

दारयति, दारयते MBh, Kāv, etc (said of

a place) where water is only found after

deep digging दूरखातोदक mbu Gobh 4.7.

8 Comm.

digger n II खनकः MBh 3.640, R —

खनितृ m RV 10.97.20, AV 4.6.48, VS 12.

100, Hit — खानृ Can.

II भाखनिकः L — खानकः W — मौलिकः

Var Br S.

the digger of a tank बहुकः L a female

digger खनकी Pat 3.1.145, ~~Pat~~ Pat

4.1.41, Kāś one who digs खनकः

MBh 3.640, R — खानक mbn ifc

Mn 8, 260 one who who digs for roots

मूलखनकः Mn one who digs out खानक

mbn ifc Mn 8.260 (prob) one who

digs up (scil roots) विश्वानसः Sak,

Sch one who digs up fibres of lotus -

roots विसरना RV.

III खन mbn AV 16.1.3 — खा mbn (ibc)

Pāṇ 3.2.67. ‡

splitting open (i.e. digging the earth)

अवदारक mbn L so as to dig खानम्

p HPariś 2. 376.

dig adj I खात RV 4.50.3.

any thing dug out उत्करः AitBr, ŚBr,

KātyŚr, ĀśvŚr, Mṛicch, etc as dug

यथास्वातम् ŚBr, KātyŚr dug by another

परस्वातम्

AV Paris dug by one's self स्वयंस्वात

Gobh dug by the god देवस्वात dug

deep (as a furrow) अधःस्वात Viśn

— निस्वात RV, etc ~~dig~~ dug out

प्रोत्स्वान् Mṛicch — उत्कीर्ण KātyŚr,

Suber, etc. dug round परिखात.

dug up II उत्खात.

II खात RV 4.50.3 — निखात W

— प्रोत्खात Māricch.

dug up by the root मूलोत्खात Pāñcat

dug up with a spade खनातक ApŚ 17.

26 dug very deep सुनिखात L dug

with the hand पाणिखातम् MBh.

anything that is being digged out स्वान्य

mbn Lāty 8.2.4f digged into the earth

स्वान mbn MBh 13. 3089 digged out

अववाह mbn TS, ĀpŚ that can be

digged स्वय mbn Nār (Yājñ 2.156, ~~Sch~~)

Sch) ĀpŚ 15.1. Sch to be digged out

स्वय mbn Nār (Yājñ 2.156, Sch) ĀpŚ

15.1. Sch.

to bedug । I खननीय Bhatt! 6.56, Sch.

having dug खनित्वा p Hit

having dug up उत्खाय p

to cause to dig । I खन् caus खनयति

(once खनयति R 2.80.12) SāṅkhŚr,

MBh, etc.

to cause to dig up खन् caus खनयति

SāṅkhŚr. MBh, etc — उत्खप् caus

उच्चापयति ऽ बि२

to cause to be dug up

to cause to be dug up निर्दिष्ट cause निर्दिशयति

Rājat .

Rājat

digest ७७। I पच् ८। (Dhātup 23.²⁷~~24~~) पचति,

पचते (८ 4 पच्यते) Suir — जृ caus जरयति

(ep also जरयते) MBh, R, Car 1.21.

II कथ् ८। कथते W.

easy to digest परितुष्टु mfn Megh.

digest n। II स्मृतिशास्त्रम् Hariv, धर्मशास्त्रम्.

digesting ⁿ~~स्य~~। I पक्ति f Mn, Yājñ, Suir.

II पुटपाकः W, पुटयः Suir.

the faculty of digesting anything

जीर्णशक्ति ‡ (Lec).

digestion n II पाकः Suśr — आहारपाकः

Bhpr — जरणम् Car 3.4 & 17.

II जरा (Pāṇ 3.3.104), Car 3.1 & 3, 6,

Suśr 6.46.10 — जीर्ण ‡ W — पक्ति ‡

Mn, Yājñ, Suśr — परिपक्वता W — परिपाकः

Vedāntas — परिणति ‡ L — परिणामः Suśr,

Tarkas — प्रपाकः Car — विपाकः 11/11/11,

Haris, Suis.

The active state of digestion अग्निदीप्ति

f Suis assisting digestion आमपाचने

mfn Bhpr lead digestion विपाकः Car

causing digestion पाचक mf (इका) n

Suis — आमपाचने mfn Bhpr

digestion's foe (?) पाचारी m L

easy digestion लघुपाकः SāringS

exciting the digestion अनलदीपन mfn.

The fire of digestion II आशयाग्नि m

Das.

II उदरस्थः Maitr Up - वह्नि m

VarBrS - वैश्वानरः MW.

The force of digestion अग्निशक्ति f

VarBrS - पक्त् m or n Car

goodness of digestion दोष्ताग्निता

Suse, Heat having a good digestion

अग्निमत् mfn Suse having a weak

digestion दुर्बलाग्ने mfn morbidity

Rapid digestion अत्याग्ने m place

of digestion पक्ति f Suse —

पक्तिस्थानम् Suse.

promoting digestion ।I पाकिन् mfn

Car — जरण mfn Swiss 1.42 & 45

— पक्त mfn Swiss — दीप्तम् Swiss.

।II दीप्तनीच mfn Swiss, Car —

दीप्त mfn / — जह्निकर mfn /

poor during digestion जह्निकार

mfn MSH 1.716 slowness of digestion

आग्नेमान्द्यम् spoiling digestion पक्तिनाश

mfn Swiss stimulating digestion

अग्निसंदीपन mfn Bhpr sweet after

digestion मधुरनिपाक mf (आ)n Suss

to the end of digestion आजीर्णान्तिम्

Baudh for rapid digestion अत्यग्नि

m weakness of digestion अग्निसादः

Suss.

digester n II जारणम् W.

digesting adj परिपाकित् W.

digesting well दीप्तानीं सुस्, Heat.

digestive adj II पाचक f (इम) सुस् —

जासक W, जासणम् W — पाचयितृ सुस् —

पाचन f (ई) सुस् — दीपनम् सुस् —

पाचनम् सुस्, Car — पक्व सुस्.

II दीपन f (ई) सुस् — दीपनीयम् सुस् —

पाचनकम् Car — पाचनीय सुस्, Car.

not digestive कुपाक: L accost

~~acore~~ according to the digestive

power यथाग्नि Car.

digestive faculty ।I जाठराग्नि MBh

3.149, Susr - अग्नि - उदराग्नि m

VarBhS.

।II कोष्ठाग्नि m Garbh Up.

The digestive fire पक्व m or n Car

digestive force अन्तराग्नि m digestive

organs and sight पक्षिदृष्टी f du

Mn 12.120 digestive power अन्नलः

The digestive secretion कार्याग्नि m.

Car morbid affection of the digestive powers विपाकदोषः Subh.

digestible adj । II पारिणामिक f (ई) Subh.

not digestible । I अजय.

easily digestible पारिणामिक Subh.

digestibility adj II लघुपाकः Swiss.

digested adj II जीर्ण (विनं 3.2.104), M.Bh

3.2623, R, Hario, etc — पक्व f (आ) W.

II कथित W — प्रवीण Car — रुचित W —

विदग्ध Swiss.

not digested अविदग्ध Swiss badly.

digested अवलगाते Car (being digested)

पाकेन (life) being digested within

a day दिनपाकिन् Bhp & digested

(as food) पारेणत Suir digested

food कृतान्नम् — सन्नम् VS, Mahidh,

पक्वाशयगतम् अन्नम् easily digested

तन्मुपाकिन् Suir The receptacle for

digested food पक्वाशयानम् Suir,

पक्वाशयः MBh, Suir well-digested

सुजीर्ण Mit.

to be digested II पक्तव्य mfn W —

पाचनीय mfn.

difficult to be digested दुष्पच mfn

W — विपाकिन् ~~ma~~ mfn Car

good to be digested स्वादुपाक, स्वादुपाकिन्

mfn Subr sweet to be digested

स्वादुपाक, स्वादुपाकिन् mfn Subr.

to be digested II पच् pass पच्यते RV, etc,

पच्यन्ते MABh — नृ ८ 4 जीयते (also

जीयते) Yājñ 2.111, MABh 1.1331, Śuśr, ॥

VarBh, Bhatt.

II परिणृ, परिजीयते, परिजीयते Śuśr —

परिणम्, परिणमति, परिणमते MABh, Pañc —

प्रनृ, प्रजीयति Śuśr — विपच् pass विपच्यते

MABh. ~~to be~~

to be digested (as food) व्रन् with अद्यः

very difficult to be digested

सुदुर्जर mfn MBh.

to cause to be digested | I नृ caus

जरयति (ep also जरयते) MBh 12, R, Bhp.

digit n 1 II ५०५३३७.

bearing a digit of the moon

काशिकः digit bears काशिकः

m L a digit (in astron)

अङ्कः ($\sqrt{अग}$ or अङ्क).

a digit of the moon 1 I

शाशिकः Vik, Kathas, Chandom

— इन्द्रिका — चन्द्रिका R 5-20-3

चन्द्राक्षरा Nal, R, BHP.

1 ॥ इन्दुराक्षरा, इन्दुराक्षरा - शशिखरा

Viddh :

a digit of the moon in

shadow कलङ्ककाम द्वित a digit

of the sun's disk अकाश L a

digit or $\frac{1}{16}$ of the moon's disc

(each digit is personified as

a female divinity चन्द्रकला

Tantr, kathās 1.39 the second

kalā or digit of the moon मानदा

cat full of digits कलापूर्णः L

having digits कलावत् m kum

— कलाधरः — क lord of the digits

कलानाथः Subh a treasure of

digits कलानिधि m Dhūrtas

111

5.435, तेजो — विभवः R, Kālid, VarBṛ, etc

f आ) Mn, MBh, etc — गुरुत्वम् Rayh 10.65

II अनुमानः — भगवन्मते † — आद्यमते †, आद्यमते

f 2, आगतो - आस्पदम्, आस्पद $\frac{mf(आ)^n}{\wedge}$

— गरिमन् m Pañcat, Kathās, etc —

गाम्भीर्यम् Kathās १६.३२ — द्युते † Mn,

MBh, Var, Kau, etc — पत्ति † Sūtr — पदुम्

Rājat — पात्रत्वम् Hit, पात्रता Yājñ, Hit —

प्रग्रहणम् MBh — प्रौढि † Vear. — भगः (iic †

आ) RV, AV, Br, Uṣṣ, BṛP — निरान् †

Ts, Br, ŚrS — नगिम् (iic † आ) W — स्थानम्

(स्थानः Siddh) Māndūp, Mn, MBh, etc —

स्थानकम्, MBrh.

according to dignity निम्नत Kālid,

Prak — यथाहम् ifc Kauś, Vāṅgī,

Mn, etc desiring dignity तेजस्काम

mfn TS 2, AitBr 1, TāndyaBr,

SāṅkhŚr, ĀśwGr destruction of dignity

तेजोभङ्गः, तेजोह्यसः the dignity of a

Brāhman निप्रभावः, Daś — ब्राह्मणवचसम्

AV dignity of a King नरनाथासनम्

Rājat the dignity of a queen राज्ञीपदम्

Varāḥ the dignity of 'the great deity'

महादेवत्वम् Up family dignity कुलगरिम्

in high dignity प्रतिपत्ति f Cat having

the dignity of an 'elder' स्थविरव्युत्ति

mfn MAh imperial dignity आधिपत्यम्

अधिपत्यम् Indra's dignity शक्रत्वम् MAh

inferior in dignity, अन्वक्स्थानीन्,

अन्वक्स्थानीय mfn अपात kingly

dignity, राजवचसम् Pāṇ 5.4.78, Varṭt

loss of dignity, स्वानत्यागः Varṭt 5

of dignity, शीमन् mfn ChUp, MBh,

Rs etc of equal dignity, with सामानिक

mfn (gen or comp) H Varis, Pāṇcad

of the same dignity, with तुल्यगरिमन्

mfn (instr) Pracand possessors

of dignity विमोक्षजः relative dignity

बलबलम् Mn, Yājñ, Kāv, etc royal

dignity श्री AV, etc 'Royal dignity'

personified श्री void of dignity

निप्रताप m (आ) n Mṛicch, Pañc

want of dignity अप्रतापः — उद्युता,

उद्युतम् Kāv, Pañcat, etc with dignity

सगौरवम् Ratnâv without dignity

निगौरव mfn (आ) n.

dignify vb । II पात्री कृ Kālid.

dignified adj । I तेजस्विन् (Pāṇ 5.2.122,

Kāś) Mn, etc.

। II आयातिमन् mfn ८ — तेजीयस् mfn

(compar) Bhp 3 f, 10 — द्युतिमन् mfn MBh,

R, etc — महोय mfn (आ) n W.

a dignified person तेजोः Pral 2. $\frac{13}{14}$

— तेजस् n (often pl) MBh 5, 13,

Śak 7.15, तेजो very dignified

महाप्रताप MW — महायनत् MW.

digressive adj । II पाठ्यकार. Car.

e

dike n II सेतु m RV, etc — बन्धकः —

जलबन्धकः L.

II आधारः Ragh — आति f L — धरणः L —

पङ्क्तिः (only L) — पाति f (in most meanings

and ite f also इ) Rājat — वगेम् AV, TS —

II शतः MW — हिता.

the breaking of a dike हिताभङ्गः.

Mn 9.274 (V.L. इतिभङ्ग) bursting of

adike पालिभङ्गः Rājat,

11973

maintaining the Dikshā for a year II

संवत्सरदीक्षित mfn Kāṭy Sṣ.

h

dilapidation ≈ 1II अवचीरविचीरक mtu

Divyāu .

inhabiting a dilapidated house

क्षीणवासिन, mtu w.

dilate bb 1II शचस्कृ Kauś.

dilation 1I विवारः W.

excessive dilation of the female

organ महायोनि & Śāringś, Śuśr.

dilatory adj 1I दीर्घसूत्र MBh, R, etc,

दीर्घसूत्रिन् Bhag 18.28 — प्रालम्ब f(आ)W,

1II- अदू RV 7.4.6.

dilatorily 1I सविलम्बम् Rājāt.

very dilatory अतिविलम्बित .

dilatoriness म II दीर्घसूत्रता MBh, R, etc,

दीर्घसूत्रत्वम् Gal, दीर्घसूत्रिता Hit 1.29 (U.L)

— शिथिल्यम् MW.

III क्षयः Sarvad.

~~with~~ dilated (as eyes) फुल्लं मf (आ) न

(Pāṇ 7.4.89, 8.2.55) Pañcat having

eyes dilated (with joy) फुल्लेदृष्टि, फुल्लनयन

फुल्लनेत्र मति W, फुल्लो-दान मति.

11/11
1

dilemma n II ॥ धीमात्रः MBh - उभय -

उभयसम्भवः W.

III परिधि f RV - विकल्पज्ञातम् Sarvad,

T Prāt, Sch.

brought into a dilemma ॥ धीकृत

mtn NW not standing (the

test of) a dilemma विकल्पारसह mtn

Sarvad.

diligence n III आसक्ति f - उद्यमः R,

kum, Pañcat, VarBhS, etc - योगः Mn,

MBh, etc - स्वपस्या RV.

possessing intense diligence, prowess,

haughtiness and pride मानोत्सेक -

प

~~पराक्रम~~ - व्यसनित mn lit.

diligent adj II अभियुक्त - उत्थानयुक्त,

उत्थानवत्, MBh, उत्थानशील, उत्थानशीलिन्

III आद्यत् ६ (आ) R, Pañcat, BhP, Ragh, etc

— ~~प्र~~ यत्नवत् Kām — प्राप्त Ragh, Siddh

— यत्नवत् (loc) Mn, MBh, etc — सुकर्मन् w.

Very diligent कर्मिष्ठ (superl of कर्मिन्

m) L — महोद्यम Śukas, Rājat

diligent in accomplishing संशित w

diligent in religious actions कर्मिष्ठ

RV 10. 80. 1, Mn 3. 134 diligent in service

शुश्रूषापर Kathās.

to be diligent II उद्यम्, उद्यच्छति MBh,

Hariv, Ragh, Kathās, Rājāt, etc.

to be diligent in worship यज्ञाय Nom

यज्ञायति RV.

diligently III इहतः - प्रायत्नेन instr sg,

प्रायत्नेः instr pl, प्रायत्नात् abl, प्रायत्नतः —

यत्नतः Mn, R, etc — सुशमि, सुशमी RV, VS, Td,

111
4
to read diligently पठ् Intens

पापयति, पापयते Var.

dill n II मिशेया L — मागधी L — बन्धा

— शीतशिवा L.

a sort of dill शिफा L.

11/1/27

Dillenia indica n 1 II कुसुममध्यम्.

the fruit of Dillenia indica भव्यम् L.

1 II पिच्छिलबीजम् L — अविष्यत् n

L — लोमफलम् L.

the fruit of Dillenia speciosa । I भवम्

L — भावनम् L.

1. II वक्त्रशोधनम् L, वक्त्रशोधिन् m L.

dilution n । II जलसंश्लेषः W.

diluted adj । II फणित W.

diluted curds द्रव्यम् , द्रव्यम् L.

dim

adj. II धूमः † (आ) - मन्दच्छाय - Megh.

III अतेजस् [AV] अतेजस्क [ŚB 14]

अतेजस्विन् - जिह्म † (आ) (Nir 8.15) Ki ३

- नीरुचः Śis 11.27 (according to Pāṇ 6.3.116)

dim-eyed धूमाक्ष † (ई) AV having

dim flames व्याकीर्णार्चिस् VarBṛS

of dim appearance नीलिमः L.

dimness n III अतेजस् n - रजस् n RV,

AV. dimness of the eyes ^{1b} तिमिरम्

Hasy 1.39, तिमिर mfn Susr 4.13.

dimming adj III कान्तिहर W.

dimmed ^{adj} ^{III} ~~कषायित~~ कषायित (itc) Sarwad

121.6 - क्षततजसः.

dimmed (as the eyes) विलुप्त R

dimmed by tears आश्रुपाकुल MBh,

आश्रुपाकुल A dimmed in lustre हलचक्षुः

Kathās, हतलिङ्ग, हतलिष् MBh, R, Bear,

हतप्रभ MBh having eyes dimmed by

tears व्याप्याविलक्षण MBh having the

eyes dimmed आकुललोचन ifc MBh

of dimmed intellect क्षुब्धो BHP

one whose rays are dimmed (as the

sun) शान्ताराम R one whose sight is

dimmed हीनचक्षुस् R whose lustre is

dimmed शमितरुचि MW.

dimension \approx II मानम् RV, etc.

III औरवम् gama पृथ्वादि Pāṇ 5.1.122.

according to a particular dimension

यथामानम् MBh according to

dimensions (of the Yūta) यथाकायम्

Kātyśr having large dimensions

बृहन्निर्वश mfn MW having the

dimensions of a mountain गिरिमात्र mfn

SB21, गिरिमल्लः L.

५

din

= II संनादः, संनादाः MBh, R, etc (also

संशब्द).

II

नद्युम् ChUP 3.13.8, नद्यु m RV 8.21.14

— प्रागर्जितम् L — मृदंगः L — रासः L.

causing the din of battle (Indra)खजकृत् mfn RV 6.18.2, 7.20.3, 8.1.7,खजंकर mfn RV 1.102.6, TBh 2.7.15.6din of battle शूरसाति f RV (Prob)

great din हरिका Das.

1

dine vb II आहारय Nom आहारयति Vet.

a dinner party सम्भोजनम् 19Bh. a

festive dinner भोज्यम् L.

a dining room भोजनगृहम् 5vy.

one who has dined कृतभोजन mfn.

Trichosanthes dioeca । II रम्यकम् Swiss ;

Dioscorea २ 11 वनमाहिनी L — नाराहः

नामसि विज्ञातः

the root of Dioscorea विज्ञातः 11

— घृष्टि f L — बदरा L — रानतोभद्रा
L.

'curing leprosy' the root of Dioscorea

कुष्ठनाशनः L the esculent root of

of Dioscorea नाराहकन्दम् Guir.

Dioscorea globosa n II पिण्डालु m L.

I II लाम्बूलपत्तः L — रोमकन्दः L — रोमालु

m L.

Dioscorea Purpurea n I रत्नालु m रत्नालुकः

L.

II रत्नकन्दः L — लोहितः L.

